

Nr 7.

Ankom till Riksdagens kansli den 12 april 1912 kl. 1 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till tryggande af den gemensamma skandinaviska lagstiftningen m. m.

Uti en inom Andra kammaren afgifven motion, nr 222, har herr *Lindhagen* anfört följande:

»I den mån det gemensamma skandinaviska lagstiftningsarbetet går framåt, uppstår allt mer behof af en fastare organisation för samarbetet. *Motionen.*

De författningar, som redan tillkommit, behöfva med tiden revideras. Detta påkallar också ett gemensamt öfvervägande, då det väl icke kan vara meningen, att de redan vunna resultaten sedan skola tillspillo gifvas.

Vidare bör det ej såsom hittills få bero på en slump om något nytt lagstiftningsarbete, som enligt hittills följd plan rätteligen bort företagas gemensamt, äfven varder för sådant syfte ihågkommet. När ingen har till åliggande att tänka på denna sak, blir följden en del försummade tillfällen. Exempelvis må nämnas 1896 års revision af aktiebolagslagstiftningen och den nu pågående revisionen af konkurslagstiftningen.

Slutligen bör tiden nu vara inne för ett uppvaknande till insikt, hurusom målet för dessa sträfvanden är den största möjliga öfverensstämmelse på hela lagstiftningsområdet och icke minst inom den sociala lagstiftningen. Det vore därför af vikt, att beredningen af alla slags lagärenden i de olika länderna ordnades så, att en öfverläggning vare sig genom personligt sammanträffande eller skriftligen

alltid komme till stånd, huruvida ett i någotdera landet uppkommet lagstiftningsspörsmål borde gemensamt beredas. Naturligtvis skulle de olika beredningarna äfven ha rätt att själfva taga nya initiativ.

Denna min uppfattning om behöfligheten af en fast organisation för det skandinaviska lagstiftningsarbetets betryggande och framtid delas äfven af många andra.

Gifvetvis behöfves därför icke nu anordnas någon som helst ny ämbetsmyndighet utan samrådet bör kunna ske mellan dem som för närvarande äga att i främsta hand befatta sig med dylika frågor.

Vid 1911 års riksdag väcktes en motion i ofvannämnda syfte. Den bifölls utan debatt i Andra kammaren men afböjdes med en välvillig motivering af den Första.

Under återopande tillika af grundtankarna i mina motioner åren 1900 och 1909 om skandinavisk civillagstiftning och min reservation till lagutskottets utlåtande år 1910 om aktiebolagslagstiftningen, hemställes alltså,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att åtgärder, som kunna finnas lämpliga, måtte vidtagas i syfte att såvidt möjligt betrygga den redan åstadkomna gemensamma skandinaviska lagstiftningen, samt vidare tillse att ett dylikt gemensamt lagstiftningsarbete kommer till stånd på de områden, där en sådan gemensamhet finnes ändamålsenlig, och att för ändamålet i uppkommande lagstiftningsfrågor i allmänhet ett öfvervägande äger rum, huruvida de lämpligen böra blifva föremål för gemensam lagstiftning.»

Utskottet.

Som motionären omnämnt, väcktes vid förra årets riksdag inom Andra kammaren en liknande motion, hvilken i enlighet med lagutskottets hemställan blef afslagen af Första kammaren men af Andra kammaren utan votering bifallen i så måtto, att kammaren biföll en vid detta utlåtande fogad af herr Widén m. fl. afgifven reservation innehållande hufvudsakligen samma yrkande som det i förevarande motion.

Utskottet erinrar om, att samarbete på lagstiftningsens område mellan de tre skandinaviska länderna med längre eller kortare afbrott ägt rum, alltsedan svenska Riksdagen år 1876 i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhöll om åtgärder för utarbetande af en fullständig handelslag med iakttagande af, att öfverensstämmelse med motsvarande dansk och norsk lagstiftning därvid borde såvidt möjligt

åstadkommas. Icke obetydliga resultat hafva ur detta samarbete framgått. Sålunda antogos och utfärdades 1880 lika lydande växel-lagar för Sverige, Danmark och Norge, och under 1880- och 90-talen öfverensstämmande lagar om skydd för varumärken samt angående handelsregister, firma och prokura äfvensom sjölagar. Samarbete förekom vidare under 1890-talet i fråga om lagstiftning rörande förvärfvande och förlust af medborgarrätt; hvarjämte år 1900 delegerade för alla tre länderna efter uppdrag afgåfvo öfverensstämmande förslag till lagar om försäkringsrörelse. Vidare ha i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af kommittéer från de tre länderna utarbetade förslag utfärdats lagar om rättsförhållandet mellan säljare och köpare för Sverige 1905 (lagen om köp och byte af lös egendom), för Danmark 1906 och för Norge 1907. Redan tidigare hade de tre ländernas regeringar godkänt ett program för samarbetet, enligt hvilket öfverensstämmelse mellan de nordiska ländernas obligationsrätt borde i främsta rummet eftersträfvast beträffande sådana partier, som hafva afseende på den ekonomiska samfärdseln och varuomsättningen. Detta program blef äfven senare upptaget till behandling år 1909 på en konferens i Stockholm mellan delegerade för de tre länderna, hvarvid uppgjordes en plan för det fortsatta samarbetet inom obligationsrättens område och preciserades de delar af obligationsrätten samt äfven af familjerätten, som ansågos lämpa sig för gemensam bearbetning. På grundvalen af dessa delegerades utlåtanden har detta samarbete redan påbörjats af särskilda för de tre nordiska länderna utsedda kommitterade för hvardera af berörda båda lagstiftningsområden.

Det bör märkas, att detta samarbete till största delen tillkommit på grund af initiativ från svensk sida, hvilket i sin tur ursprungligen kommit från svenska Riksdagen. Det var sålunda riksdagsskrifvelsen af år 1876, som förde med sig här ofvan omnämnda gemensamma lagstiftning på handelsrättens område. Vidare var det en riksdagsskrifvelse af år 1900, som gaf anledning till de förhandlingar mellan kommittéer från de tre länderna, hvilka medförde öfverensstämmande lagstiftning rörande rättsförhållandet mellan köpare och säljare, och slutligen har det samarbete, som nu pågår inom vissa områden af obligationsrätten och familjerätten, hvad den senare beträffar, först påyrkats i en vid 1909 års riksdag väckt motion, hvilken dock endast vann Andra kammarens bifall. Dess-

utom må nämnas, att den svenska Riksdagen äfven vid ett annat tillfälle (1903 angående aktiebolagslagen) uttalat önskvärdheten af samarbete mellan de skandinaviska länderna, hvilket dock ej ledde till åsyftadt resultat.

Att ett samarbete mellan de närbesläktade nordiska folken inom åtskilliga delar af lagstiftningen ur många synpunkter är synnerligen önskvärdt, torde af alla erkännas. Fördelarna af ett sådant samarbete hafva vid många föregående tillfällen från olika håll så klart och uttömmande framhållits, att utskottet ej behöfver uppehålla sig vid den sidan af saken. Å andra sidan torde det af alla lika klart inses, att om den likformighet inom skandinavisk lagstiftning, som med detta samarbete åsyftas, skall bli till verkligt och bestående värde, så måste den bero af likartade förutsättningar hos de särskilda folken, och att sålunda något samarbete ej bör äga rum inom de delar af rätten, som till sitt innehåll väsentligen måste bestämmas af särskilda inom hvarje land rådande förhållanden. Och äfven beträffande de delar af rätten, som reglera förhållanden, där olikheterna mellan folken ej äro af så djupgående natur, och där sålunda likformighet i lagstiftningen är önskvärd, kunna omständigheter af annan art föreligga, som göra, att ett samarbete ej kan med utsikt till framgång ifrågasättas, t. ex. om i ett af länderna skall börjas ett lagstiftningsarbete på ett område, hvarå för något af de andra ländernas vidkommande arbetet just på ett för detsamma lämpligt sätt fullbordats.

Utskottet förutsätter således, att försiktighet bör iakttagas vid afgörandet af, huruvida en lagstiftning bör beredas gemensamt för de skandinaviska länderna. Faran för missgrepp i detta afseende torde dock vara ringa, i betraktande af att man här rör sig på ett område, inom hvilket nationernas själfkänsla är synnerligen starkt utpräglad, och det ju dessutom aldrig gärna kan bli fråga om något bindande aftal mellan länderna, som obehörigen inkräktar på den handlingsfrihet, som hvarje land alltid måste förbehålla sig.

Men å andra sidan synes det utskottet, att allt bör göras, för att icke något tillfälle till behörigt samarbete går förloradt. Det måste visserligen erkännas, att samarbetet mellan de nordiska länderna på lagstiftningens område hittills varit rätt omfattande och

äfven ledt till goda resultat, men det kan icke heller förnekas, att åtskilligt härvidlag försummats. Så t. ex. ha såväl i Danmark som Norge utförts omfattande förberedande arbeten i icke obetydliga delar af lagstiftningen rörande sjöfarten, utan att Sverige gifvits anledning att däri deltaga, hvilka arbeten ledt till en mycket betydelsefull lagstiftning. I detta afseende erinrade vid fjolårets debatt i Första kammaren i detta ämne en talare med erfarenhet på detta område, att i Norge tillkommit en hel del bestämmelser, som blifvit nödvändiga med hänsyn till de främmande ländernas lagstiftning på sjöfartens område, särskildt Englands, t. ex. bestämmelser om lastlinje och vidare föreskrifter om villkoren för träskeppningen. I Norge och Danmark hade ock kommit till stånd ganska ingående bestämmelser om förande af farliga laster.

Med hänsyn till betydelsen af, att likformigheten inom de skandinaviska ländernas lagstiftning vidare utvecklas, och att icke genom partiell lagstiftning inom vissa delar af den gemensamhet redan underkastade lagstiftningen denna gemensamhet må förryckas, synas fastare former böra beredas, för att en likformig lagstiftning kommer till stånd på alla de områden, där sådan är ändamålsenlig, och särskildt att ett öfvervägande verkligen äger rum vid uppkommande lagstiftningsfrågor, huruvida de lämpligen böra blifva föremål för gemensam lagstiftning. Huru sådana former, hvilka icke torde behöfva förutsätta inrättande af några nya organ för ändamålet, skola praktiskt anordnas, lärer ankomma på regeringen att efter samråd med de andra ländernas regeringar utfinna. Sakens vikt synes emellertid kräfva, att det kommer till ett effektivt öfvervägande.

På grund häraf får utskottet hemställa,

att Andra kammaren för sin del behagade besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande af åtgärder, som Kungl. Maj:t kan finna lämpliga, i syfte att såvidt möjligt betrygga den redan åstadkomna gemensamma skandinaviska lagstiftningen, samt att ett gemensamt lagstiftningsarbete kommer till stånd på de områden, där en sådan gemensamhet finnes ändamålsenlig, och att för ändamålet i uppkommande lagstiftningsfrågor i allmänhet ett öfver-

vägande äger rum, huruvida de lämpligen böra blifva föremål för gemensam lagstiftning.

Stockholm den 12 april 1912.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Reservation

af herrar *Edv. Andersson, M. Sommelius* och *S. J. Larsson*, som ansett, att utskottets yttrande bort hafva följande lydelse:

Då Kungl. Maj:t i sådana frågor, som lämpa sig för gemensam lagstiftning mellan de skandinaviska länderna, hittills enligt vår åsikt icke underlåtit att genom sina organ samarbeta med grannländerna, torde en framställning om vidtagande af åtgärder i det syfte, motionären påpekar, vara obehöflig, och hemställes alltså

att herr *Liudhagens* motion nr 222 icke må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.
